

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Klepše a soudců JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila a Mgr. Jany Jurečkové ve věci

žalobkyně: **Z. Š.**
bytem X

proti

žalované: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní 16
110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002
a ze dne 4. 1. 2024, č. j. 10.01-000592/23-002

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Odůvodnění:

I. Předmět sporu

1. Dne 6. 12. 2023 bylo žalobkyni doručeno rozhodnutí ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002, kterým žalovaná rozhodla, že se advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) neurčuje. Dne 15. 1. 2024 obdržela žalobkyně druhé rozhodnutí žalované ze dne 4. 1. 2024, č. j. 10.01-000592/23-002, kterým žalovaná rozhodla, že se žalobkyni advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona o advokacii neurčuje.

II. Žaloba a vyjádření žalované

2. Žalobkyně ve své žalobě trvá na tom, že neměla povinnost uvést jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právní službu poskytnout. Svůj závěr opírá o rozhodnutí žalované, č. j. 10.01-000405/23-002 ze dne 30. 8. 2023, kterým bylo její žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu v jiné věci vyhověno, ačkoliv ve formulářové žádosti rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří odmítli jí právní službu ve věci poskytnout. Naproti tomu není dle žalobkyně odkaz žalované na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, v této věci přílehlavý, neboť odkazovaný rozsudek se týkal rozhodnutí o bezplatné právní pomoci.
3. Co se týče negativního závěru žalované ohledně včasnosti podání obou žádostí, žalobkyně zmínila rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022-36, v němž se soud zamítavě vymezil vůči arbitrárnosti kritérií k posuzování adekvátnosti zbývající lhůty pro úkon, pro nějž je právní pomoc žádána, a tedy i k posuzování včasnosti žádosti. Podle citovaného rozsudku závěr o nedodržení požadavku včasnosti neobstojí v situaci, kdy je stěžovateli doručena výzva Ústavního soudu k doložení zastoupení advokátem ve lhůtě 30 dní, tudíž by lhůta pro podání ústavní stížnosti neměla být v tomto ohledu nijak určující. K tomu žalobkyně uvedla, že v případě již zmiňovaného rozhodnutí žalované ze dne 30. 8. 2023 bylo žalobkyni v žádosti vyhověno, přestože její žádost obdržela již po uplynutí lhůty pro podání ústavní stížnosti.
4. Žalobkyně je z výše uvedených důvodů přesvědčena, že obě rozhodnutí žalované jsou nezákonná, čímž bylo zasaženo do jejího práva na přístup k soudu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
5. Žalovaná ve vyjádření k žalobě popsala způsob podání obou žádostí žalobkyní a současně uvedla, že trvá na svých předcházejících závěrech ohledně toho, že žalobkyně nesplnila podmínky § 18 odst. 2 zákona o advokacii, neboť jednak neprokázala, že byla neúspěšná s oslovením alespoň dvou advokátů (ve smyslu § 18c odst. 3 zákona o advokacii) a jednak obě její žádosti nebyly včasnými dle § 18c odst. 2 téhož zákona.
6. Žalovaná uvedla, že v obou řízeních o ústavní stížnosti, pro něž poskytnutí právní služby výše uvedenými žádostmi žalobkyně poptávala, žalobkyně sama podala ústavní stížnosti, přičemž v obou případech byly Ústavním soudem již odmítnuty (usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 2. 2024, sp. zn. II. ÚS 3054/23 a usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 1. 2023, sp. zn. II. ÚS 3220/23).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

7. Žalovaná dále upozornila, že vzhledem k tomu, že každá ze žádostí žalobkyně byla vyřízena v odlišném okamžiku, vztahovala se proto na jejich posouzení i odlišná znění zákona o advokacii. Bylo tomu tak z důvodu přijetí zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, který nabyl účinnosti 1. 1. 2024 a který se týkal i novely zákona o advokacii. Podle přechodného ustanovení čl. XXXI v části Osmnácté tohoto zákona platí pravidlo, dle kterého se řízení zahájená podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb. (o advokacii) před nabytím účinnosti novely a neskončená před nabytím novely dokončí již podle znění novely. První žádost žalované byla vyřízena v roce 2023, druhá žádost žalované v roce 2024, obě žádosti byly proto posuzovány dle odlišného znění zákona o advokacii. Žalovaná k tomu sdělila, že již v mezidobí od účinnosti nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, jenž zrušil část ustanovení § 18c odst. 1 tohoto zákona, do přijetí uvedené novely zákona o advokacii musela žalovaná hledat nové přístupy k posuzování žádostí žadatelů o určení advokáta jako placené právní služby. K tomuto měly přispět i senáty správního soudu příslušného pro projednání žalob žalobců proti žalované na zrušení rozhodnutí o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby, když dospěly k závěru, že až do přijetí nové pozitivní právní úpravy může žalovaná nadále určovat advokáty výhradně k poskytnutí bezplatné právní služby (stejně tak se měl vyslovit i kasační soud). Žalovaná tedy uvedla, že přes absenci pozitivní právní úpravy institutu určování advokáta za úplatu nemohla žalovaná v přechodném období přehlédnout důsledky uvedeného nálezu Ústavního soudu, stejně jako novou rozhodovací praxi správních soudů.
8. Žalovaná se mimo to pozastavila nad dovoláváním se rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022-35, ze strany žalobkyně, ohledně jeho závěru o nepřípustnosti arbitrárnosti v posuzování včasnosti podání žádosti, chybí-li v zákoně o advokacii výslovná úprava tohoto postupu. Žalovaná nicméně namítá, že žalobkyně již neuvádí, že v této věci existuje relativně ustálená judikatura správního soudu a judikatura kasačního soudu. Na to navazující úvaha správního orgánu pak má být projevem správního uvážení, aprobovaného jak zákonem o advokacii, tak správním řádem, tudíž nemůže být pokládána za arbitrární.
9. Žalovaná rovněž poznamenala, že ačkoliv se žalobkyně odvolává na nenaplněnou odpovědnost žalované stran jejího přístupu k soudu, sama žalobkyně v tomto směru nepodnikla vlastní kroky. Přirozenou cestou by dle žalované přitom bylo, aby si sama žalobkyně obstarala právní zastoupení pro její účast před soudem, a to i vzhledem ke skutečnosti, že institut ustanovení a určení má být procesním postupem spíše výjimečným, a nikoliv nárokovým. V této souvislosti žalovaná poznamenala, že ačkoliv žalobkyně podává stovky ústavní stížností, svým přístupem v podání obou žádostí a jejich načasování naznačila, jako by navzdory tomu sama nebyla seznámena s délkou lhůty pro podání ústavní stížnosti. Žalovaná tomuto nevěří, přičemž postup žalobkyně označila vůči sobě samé jako nezodpovědný, či dokonce bez skutečného záměru žalobkyně domáhat se ochrany svých subjektivních veřejných práv; tedy takovým, které nepožívá právní ochrany.
10. Žalobkyně k vyjádření žalované učinila repliku 28. 11. 2024. Žalobkyně namítla, že městský soud nedostal své povinnosti posoudit soulad zákona s ústavním pořádkem. Nesouhlasila přitom s názorem Městského soudu v Praze ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024 – 47, že úprava § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024 není v rozporu názorem Ústavního soudu. Žalobkyně je toho názoru, že novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 se neprojevila v ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii a neprojevila se ani v § 18c odst. 3 zákona o advokacii, kteréžto se dle jejího názoru týkají pouze bezplatné právní

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

služby. Městský soud dle žalobkyně nezohlednil, že novela zákona o advokacii nerespektuje bod 52 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Tato novela zákona o advokacii nemá ani spojitost se zákonem č. 349/2023 Sb., je pouze přílepkiem tohoto zákona, v důsledku čehož není podle žalobkyně souladná s nálezem sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Podle žalobkyně žalovaná neuvedla, že její závěr v napadených rozhodnutích je v souladu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Žalobkyně má za to, že nebyla dosud vyřešena otázka, zda se novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 měla projevit v ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii za účelem vytvoření právního rámce určení pro majetné žadatele, dala proto soudu podnět, aby zvážil předložení této věci Ústavnímu soudu.

11.

III. Jednání ve věci

12. Jednání ve věci se konalo 28. 11. 2024.

13. Žalobkyně se z jednání omluvila, souhlasila s jednáním v její nepřítomnosti.

14. Žalovaná setrvala na svém procesním postoji. K tomu poukázala na to, že obdobný názor, jako v rozsudku městského soudu sp. zn. 10 A 41/2024, zastávají i jiné senáty téhož soudu. Žalobkyně byla povinna oslovit dva advokáty, což ve správním řízení neprokázala, její žádosti tak nemohlo být vyhověno. Je názoru, že žalobkyně má ve věci toliko již jen zájem na akademickém výroku. Ústavní soud totiž obě ústavní stížnosti proti rozsudkům Nejvyššího správního soudu již odmítl. Jelikož není služba, pro kterou by bylo možno určit advokáta, žalované by v dalším řízení nezbylo, než řízení zastavit. Podle jejího názoru novela zákona o advokacii není v rozporu s ústavním pořádkem. Co se týče kritéria včasnosti žádosti, žalovaná uvedla, že dodržovala jednotný přístup. Žalovaná musí mít, vzhledem ke lhůtě pro nápad např. kasační nebo ústavní stížnosti, časový prostor, aby mohla posoudit žádost. Poukázala rovněž na setrvalou judikaturu o žalobách proti neurčování advokátů, podle níž, stojí -li zamítavé rozhodnutí na více důvodech, postačí, obhájí-li některý z nich.

15. Soud neprovedl důkazy navrhované žalobkyní: rozhodnutími České advokátní komory ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002 a ze dne 4. 1. 2024, č. j. 10.01-000592/23-002 (napadenými rozhodnutími), a žádostmi žalobkyně o právní službu pro fyzickou osobu ze dne 6. 11. a 27. 11. 2023. Jedná o součásti předloženého správního spisu, kterým se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

IV. Posouzení věci Městským soudem v Praze

16. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

17. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně dne 6. 11. 2023 zaslala žalované formulář „*Žádosti o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)*“, v němž vyplnila pouze část I. Identifikace žadatele (jméno a příjmení, datum narození a kontaktní údaj – adresu bydliště) a část III. Údaje týkající se věci, jež je předmětem žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Zde uvedla, že se jedná o ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2023, č. j. 8 As 201/2022-41, s tím, že poslední rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

soudu jí bylo doručeno dne 15. 9. 2023. Dne 27. 11. 2023 žalobkyně zaslala žalované druhý vyplněný formulář „Žádosti o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)“, v němž vyplnila pouze část I. Identifikace žadatele (jméno a příjmení, datum narození a kontaktní údaj – adresu bydliště) a část III. Údaje týkající se věci, jež je předmětem žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby, kde uvedla, že se jedná o ústavní stížnost proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2023, č. j. 2 As 174/2022-30, s tím, že poslední rozhodnutí soudu jí bylo doručeno dne 2. 10. 2023. V obou uvedených případech žalobkyně zjevně žádala o určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby, neboť dle obsahu žádosti žalobkyně ani nijak nezamýšlela dokládat svou finanční situaci.

18. Dne 6. 12. 2023 obdržela žalobkyně rozhodnutí žalované, č. j. 10.01-000553/23-002, ze dne 29. 11. 2023, kterým rozhodla, že se advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona o advokacii neurčuje. Dne 15. 1. 2024 obdržela žalobkyně druhé rozhodnutí žalované, č. j. 10.01-000592/23-002, ze dne 4. 1. 2024, kterým rozhodla, že se žalobkyni advokát k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c a § 18 odst. 2 zákona o advokacii neurčuje. V obou případech založila žalovaná své rozhodnutí na skutečnosti, že žalobkyně nedoložila jakožto žadatelka o určení advokáta k poskytnutí úplatné právní služby dle § 18c zákona o advokacii jména alespoň dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu. Tím žalovaná nedosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii (viz také rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, bod 28). Dále žalobkyně neměla vyhovět požadavku včasnosti podání obou žádostí dle § 18c odst. 2 zákona o advokacii (také rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 8. 2023, č. j. 5 A 41/2022-66 a rozsudek ze dne 4. 5. 2023, č. j. 18 A 1/2023-28), kdy v případě prvého lhůta pro podání ústavní stížnosti vypršela dne 15. 11. 2023 (poslední rozhodnutí soudu doručeno dne 15. 9. 2023) a v případě druhém dne 2. 12. 2023 (poslední rozhodnutí soudu doručeno dne 2. 10. 2023). V prvého případě by tak potencionálně určený advokát měl k přípravě právního zastoupení žalobkyně k dispozici pouze 7 dní, v druhém případě pak pouze 2 dny.
19. Předmětem sporu v projednávané věci je tak posouzení otázky, zda je nutné, aby žalobkyně ve své žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu ve smyslu § 18c zákona o advokacii doložila, že se bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Druhým sporným bodem je posouzení včasnosti této žádosti ve vztahu k průběhu soudního řízení, pro jehož účely bylo určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu poptáváno.
20. Podle části osmnácté, článku XXXI, zákona č. 349/2023 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (s účinností od 1. 1. 2024), která se týká přechodných ustanovení ke změně zákona o advokacii platí, že žádost o určení advokáta podaná podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se v řízení zahájeném podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebylo skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posoudí a toto řízení se dokončí podle zákona č. 85/1996 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
21. Uvedené znamená, že na žádost žalobkyně z 6. 11. 2023, o níž žalovaná rozhodla 29. 11. 2023, se vztahovala ustanovení zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023, tj. před nabytím účinnosti zákona č. 349/2023 Sb. O druhé žádosti z 27. 11. 2023 rozhodla žalovaná dne 4. 1. 2024; v tomto případě se na žádost žalobkyně vztahovala ustanovení zákona o

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024, tj. po nabytí účinnosti větší části zákona č. 349/2023 Sb.

22. Zákon o advokacii stanovuje pro určení advokáta k poskytnutí právní služby několik podmínek, které musí být splněny kumulativně.
23. V první řadě zásadní podmínky vyplývají z § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Toto ustanovení se aplikuje v nezměněném znění (neboť zákonem č. 349/2023 Sb. nebylo nijak dotčeno) pro obě žádosti. Podle tohoto ustanovení tedy ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí
 - a) právní porady podle § 18a nebo
 - b) právní služby podle § 18c.
24. Shodně je na obě žádosti nutno aplikovat další podmínky vyplývající z ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii (které novelizací taktéž nebylo dotčeno), podle něhož platí, že *„nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“*
25. Z tohoto citovaného ustanovení zákona o advokacii vyplývá, že žadatel je povinen doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů tehdy, kdy se domáhá určení advokáta jinak, než na náklady státu v případech uvedených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii. O které případy konkrétně jde, vyplývá poté z ustanovení § 23 odst. 3 zákona o advokacii.
26. Do nabytí účinnosti zákona č. 349/2023 Sb. 31. 12. 2023 podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii platilo, že *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby spočívající v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hrađí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.“* Soud připomíná, že toto znění § 23 odst. 3 zákona o advokacii je třeba aplikovat na žádost žalobkyně ze dne 6. 11. 2023, o níž žalovaná rozhodla dne 29. 11. 2023.
27. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. od 1. 1. 2024 dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii platí, že *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hrađí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.“* Toto znění § 23 odst. 3 zákona o advokacii je třeba aplikovat na žádost žalobkyně ze dne 27. 11. 2023, o níž rozhodla žalovaná dne 4. 1. 2024.
28. V souvislosti se žádostí ze dne 27. 11. 2023 soud odkazuje na ustanovení § 23 odst. 5 zákona o advokacii, podle kterého *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hrađí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.“*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

29. Určení advokáta k právní službě podle § 18c zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023 bylo stanoveno zásadně jen jako bezplatné. Tomu odpovídalo, že dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii v tehdy účinném znění byl žadatel povinen prokázat nedostatečné příjmové a majetkové poměry, a dále i to, že podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii odměnu při určení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem hradil stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu a v ostatních případech jen náhrady podle stavovského předpisu – žadatel tedy určenému advokátovi nehradil odměnu za poskytnutí právní služby právě proto, že to jeho prokázané a otestované poměry ani neumožňovaly.
30. Ústavní soud nálezem Pl. ÚS 44/21 ze dne 24. 1. 2023 zrušil uplynutím dne 31. 12. 2023 ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. Konstatoval sice, že citované ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii znamená posílení zajištění bezplatné právní pomoci, avšak za současného paušálního vyloučení právní pomoci v případech odůvodněných jinými než příjmovými nebo majetkovými poměry na straně druhé. Protiústavnost napadeného ustanovení neshledal v rozšíření bezplatné právní pomoci na určité typy řízení, ale v tom, že současně z poskytnutí právní pomoci paušálně vylučuje žadatele, kteří se nemohou právní pomoci domoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů.
31. K derogačnímu účinku nálezů Ústavního soudu se městský soud vyjádřil již ve svém rozsudku ze dne 17. 7. 2023, č. j. 18 A 17/2022 – 55, kdy bylo zdůrazněno, že: „*[d]erogační nález Ústavního soudu je i přes odloženou vykonatelnost důležitým měřítkem zákonitosti, resp. ústavnosti postupu žalované. Tak je tomu zejména s přihlédnutím k tomu, že zrušená část ustanovení by mohla mít pro žalobkyni protiústavní následek. Příjmové a majetkové poměry již totiž nelze považovat za hledisko způsobilé omezit přístup k právu na určení advokáta. Bez dalšího proto nemusí být vadou žádosti, pokud žadatel o určení advokáta nedoloží příjmové a výdělkové poměry. Po vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů, tj. od 16. 2. 2023, již neplatí podmínka, že žadatel o určení advokáta musí mít nedostatečné příjmové a výdělkové poměry, a tedy nelze po něm ani požadovat, aby takové poměry spolu s žádostí o určení advokáta vylíčil a prokazoval. Jelikož tyto podmínky byly v rozporu s ústavním pořádkem i předtím, než je Ústavní soud zrušil nálezem Pl. ÚS 44/21, soud je nemohl pominout ani v nyní posuzovaných věcech*“.
32. Ústavní soud tedy zrušil povinnost žadatelů prokazovat své majetkové poměry za účelem určení advokáta pro právní službu dle § 18c zákona o advokacii, čímž umožnil osobám žádat o určení advokáta pro právní službu např. i v případech, jsou-li takoví žadatelé schopni úhradu odměny advokáta zajistit sami. Z logiky věci přitom vyplývá, že žadatelé v takových případech ani nežadají o určení advokáta k právní službě na náklady státu, neboť tyto náklady naopak nesou sami. Nejednalo se tedy o případy dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii ve znění účinném do 31. 12. 2023, tj. o případy, kdy by měla být poptávaná právní služba hrazena na náklady státu.
33. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. od 1. 1. 2024 z § 23 odst. 3 zákona o advokacii pak již výslovně vyplývá, že odměna za právní službu spočívající v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem se hradí na náklady státu jen v případech určení advokáta podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně. V ostatních případech tedy žadatelé hradí odměnu advokáta sami (srov. § 23 odst. 5 zákona o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024).

34. Soud uvedené tedy shrnuje tak, že jak před účinností zákona č. 349/2023 Sb. (v návaznosti na nálezy Ústavního soudu), tak i po účinnosti zákona č. 349/2023 Sb. shodně platí, že žadatelé dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii nejsou k určení advokáta pro poskytnutí právní služby nijak omezeni na nepříznivé majetkové poměry (a jejich prokázání). Mohou tedy žádat jak o bezplatné určení advokáta, kdy náklady na odměnu advokáta žadatel nehradí a v případech stanovených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii ve znění do 31. 12. 2023 i od 1. 1. 2024 ji hradí stát. Ve všech případech však mohou žadatelé požádat o určení advokáta za úplatu, kterou si však hradí z vlastních prostředků a nehradí je stát.
35. Pro určení advokáta k poskytnutí právní služby žadatelé nicméně stále musí splnit výchozí podmínky dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, tj. především to, že si žadatel nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Právě k prokázání této podmínky se pak vztahuje podmínka stanovená v ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Podle ní je žadatel, pokud nejde o poskytnutí právní služby na náklady státu v případech dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Jestliže totiž žadatel prokáže, že i přes ochotu uhradit odměnu advokáta opakovaně nebyl schopen si právní služby zajistit (tj. zajistit si ji jinak než určením), je na místě určit advokáta takovému žadateli rozhodnutím žalované.
36. Nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 vytkl tedy původní právní úpravě toliko vyloučení právní pomoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Vyloučení této podmínky z ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii pak potvrdila novela účinná od 1. 1. 2024. Zákondárce proto podle názoru městského soudu dostatečně reagoval na tento nálezy a umožnil tak určení advokáta k právní službě v případech jak bezplatných žádostí, tak žádostí za úplatu. Městský soud tedy neshledal důvod k odklonu od závěru, který k namítané protiústavnosti novely vyslovil zejména v bodě 27 rozsudku ve věci sp. zn. 10 A 41/2024. Další podmínky, za jejichž splnění lze advokáta určit (konkrétně žalobkyní namítané § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii), pak podle výše vyloženého názoru soudu (vycházejí ze smyslu a účelu těchto podmínek) obtojí již zcela nezávisle na ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii a nijak nebrání žadatelům, aby se domohli poskytování právních služeb ať už na základě bezplatné či úplatné žádosti. Podle názoru městského soudu proto nebylo tedy třeba, aby zákonodárce tyto podmínky zvláště přehodnotil či dával do souladu se závěry nálezu.
37. K námitce, že novelizace zákonem č. 349/2023 Sb. byla provedena formou tzv. legislativního přílepku, soud konstatuje, že žalobkyně v první řadě nepřednesla žádné indicie o tom, že by při projednání tohoto zákona jak Poslaneckou sněmovnou, tak i Senátem nebyla dodržena ústavně stanovená pravidla zákonodárného procesu, konkrétně postup zákonodárného procesu upravený zákonem č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů i čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3, čl. 41 a čl. 44 odst. 1 Ústavy včetně čl. 2 odst. 2 Listiny. Soud dále vycházel z toho, že po nálezu Pl. ÚS 44/21 byla zřejmá potřeba novelizace zákona o advokacii, neboť nálezy předmětnou část ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii zrušil s účinností k 31. 12. 2023. Z logiky věci byl pak zřejmý předmět novelizace, tedy to, že se bude týkat úpravy, která bude reagovat na zmíněný nálezy, tj. že zejména umožní určení advokáta k poskytování právních služeb i za úplatu. V tom pak dle soudu přijatá novelizace zákona o advokacii souvisí i s konsolidací veřejných rozpočtů, neboť v zákoně o advokacii byly upraveny podmínky jak pro případy, kdy nebude pro právní službu určen advokát na

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

náklady státu (tj. veřejného rozpočtu), tak podmínky, kdy se tak naopak na náklady státu stane. Soud zde proto nespatřuje žádnou okolnost, která by mohl mít vliv na protiústavnost legislativního procesu a neshledal tedy důvod v této souvislosti podat návrh dle čl. 95 odst. 2 Ústavy.

38. Soud poté aplikoval uvedená východiska na skutkový stav nynější věci. Z obsahu obou žádostí žalobkyně vůči žalované ze dne 6. 11. 2023 a 27. 11. 2023 je přitom patrné, že žalobkyně o určení advokáta na náklady státu nepožádala, neboť žalobkyně vůbec nevyplnila ty části žádosti, které se týkaly doložení majetkových poměrů žalobkyně. Žalobkyně navíc v žalobě sama výslovně uvedla, že požádala o určení advokátů k poskytnutí úplatné právní služby (úhrada nákladů z vlastních prostředků). Žalobkyně tedy v případě určení advokáta k poskytnutí právní služby – zastoupení v řízení před Ústavním soudem - hodlala toto zastoupení hradit sama.
39. Vzhledem k podmínkám dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii pak žalovaná zcela podle názoru soudu legitimně požadovala po žalobkyni, aby splnila v něm vyjádřenou podmínku doložit neúspěšně oslovení dvou advokátů. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně tuto povinnost nesplnila, což ostatně ani nijak nerozporuje. Pokud tedy žalobkyně neprokázala, že si požadovanou právní službu nemohla zajistit jinak (oslovením alespoň dvou advokátů), nebyla naplněna výchozí podmínka dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii.
40. Městský soud v Praze se tedy ztotožnil se žalovanou, že žalobkyně neosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Tento důvod pro neurčení advokáta tedy obстоjí jak u rozhodnutí žalované ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002, tak i u rozhodnutí ze dne 4. 1. 2024, č. j. 10.01-000592/23-002.
41. Na tomto závěru nezmění nic ani fakt, že žalovaná v dřívějším skutkově shodném případě žalobkynině žádosti vyhověla, ačkoli tato rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právně zastoupit. Jak žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, zde je významné časové ukotvení všech porovnávaných žádostí, kdy z toho důvodu existovaly pro některé z nich odlišné právní podmínky.
42. V mezidobí mezi vyhlášením derogačního nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a okamžikem, kdy se stal tento nález vykonatelným, nebyla v zákoně upravena možnost určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu.
43. Soud v první řadě shledal, že žalovaná rozhodnutí ze dne 4. 1. 2024 vydala již za účinnosti novely zákona o advokacii od 1. 1. 2024, tj. za odlišného právního stavu oproti dřívějším rozhodnutím žalované ze dne 30. 8. 2023 a 29. 11. 2023. V této (pozdější) době byla již zákonem č. 349/2023 Sb vymezeny podmínky pro žádosti o určení advokáta bezplatně a za úplatu. Právě pro odlišný právní stav v době vydání těchto rozhodnutí nelze činit závěr o překvapivosti rozhodnutí žalované ze dne 4. 1. 2024 oproti rozhodnutí ze dne 30. 8. 2023.
44. Rozhodnutí žalované ze dne 30. 8. 2023 a 29. 11. 2023 byla naopak přijata za účinnosti téže zákonné úpravy. Ačkoliv by tato skutečnost mohla sama o sobě naznačovat, že pro odlišný přístup žalované v těchto rozhodnutích neexistoval zákonný důvod pro odchylku, je třeba současně brát v potaz specifické okolnosti tehdejší právní úpravy. Zejména nelze přehlédnout vliv již zmíněného nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 44/21, který vzhledem ke své odložené vykonatelnosti vnesl do rozhodování žalované nejistotu (jak i žalovaná uvedla ve svém vyjádření k žalobě).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

45. V situaci, kdy došlo k vyhlášení předmětného nálezu Ústavního soudu, ovšem za současné neexistence pozitivní právní regulace, která by na něj reagovala, musela žalovaná zcela legitimně hledat postupy, jak žádosti žadatelů ohledně určení úplatného poskytnutí právních služeb vypořádat v souladu se závěry nálezu. Žalobkyně se tak nemůže dovolávat dobré víry v jednotnost správní praxe žalované, když tato v podstatě neexistovala a vyvíjela se.
46. Ve vztahu k žádostem, které předcházely rozhodnutím ze dne 30. 8. 2023, 29. 11. 2023 a 4. 1. 2024 pak soud poukazuje na to, že první z nich, o níž žalovaná rozhodla dne 30. 8. 2023, žádost žalobkyně posoudila jako žádost o určení bezplatné právní služby, zatímco v žádostech, k jejichž vyřízení došlo dne 29. 11. 2023 a 4. 1. 2024, již žádost žalobkyně posoudila za účelem určení úplatné právní služby. V prvním případě tak musela žalovaná reflektovat dosah nálezu Pl. ÚS 44/21 a rovněž to, že dle § 18c odst. 3 ve spojení s § 23 odst. 3 zákona o advokacii v tehdy účinném znění nebyla žalobkyně povinna osvědčit neúspěšné oslovení dvou advokátů. V pozdějších žádostech právě proto, že žalobkyně poptávala určení úplatné právní služby, byla povinna v souladu s § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii prokázat, zda byla schopna si zajistit poskytnutí služby jinak, tj. především oslovením dvou advokátů. V tom je tedy odlišnost postupu a rozhodnutí žalované ze dne 30. 8. 2023 a nyní žalovaných rozhodnutí ze dne 29. 11. 2023 a 4. 1. 2024.
47. Ačkoliv žalobkyně ve své žalobě argumentovala tím, že závěry žalovanou odkazovaného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 15 A 73/2021-31, není možné na případ žalobkyně aplikovat, nelze tomuto názoru přisvědčit. Přestože se předmětný rozsudek městského soudu skutečně zaobírá záležitostmi neurčení bezplatné právní služby, to samo o sobě nebrání tomu, aby bylo možné některé závěry soudu vztáhnout i na případy jiné. To platí zejména za situace, kdy se v daném rozsudku soud přímo vyslovuje k záležitosti zdejším soudem projednávané, tj. k podmínkám určení úplatné právní služby. Městský soud v citovaném rozsudku v bodě 28 uvádí: *„Pokud ovšem žalobkyně, jak sama tvrdí, nežádala žalovanou o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, ale o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, bylo v souladu s § 18 odst. 2 zákona o advokacii její povinností prokázat, že si nemohla zajistit poskytnutí právních služeb jinak, tj. na smluvním základě. Této povinnosti žalobkyně nedostála. Pouhé uvedení jmen dvou advokátů, které před podáním žádosti údajně marně žádala o zastupování před Ústavním soudem, v žádosti je v tomto směru nedostatečné, neboť žalobkyně toto tvrzení zcela ničím nedoložila.“* Městský soud v tomto rozsudku tedy (ve shodě s výše uvedenými závěry v nynější věci) uvedl, že žadatel má ve skutkově přílehlavé situaci povinnost dostát podmínkám § 18 odst. 2 a 18c odst. 3 zákona o advokacii. Odkaz žalované na tento rozsudek byl proto vhodný.
48. Co se týká žalobkyní namítané arbitrárnosti v posuzování včasnosti podání žádosti ze strany žalované, soud poukazuje na další podmínku dle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii (které se ve stejném znění vztahuje na obě žádosti ze dne 6. 11. 2023 i ze dne 27. 11. 2023).
49. Podle tohoto ustanovení platí, že *„ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.“* Jak z tohoto ustanovení vyplývá, pro úspěch žádosti musí být žalovanou mimo jiné posouzena jako žádost včasná.
50. Včasnost žádosti je neurčitý právní pojem. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022 – 36, k tomuto pojmu obecně vyložil, že *„jelikož zákon o advokacii*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

žádnou zvláštní úpravu včasnosti žádosti neobsahuje, je třeba vycházet právě z obecných pravidel pro počítání lhůt, která obsahuje § 40 odst. 1 správního řádu. Dané ustanovení neumožňuje správnímu orgánu zamítnout žádost žadatele pouze na základě skutečnosti, že do uplynutí určité lhůty zbývá jen několik dnů.“

51. Ohledně včasnosti podání žádosti dle § 18c zákona o advokacii lze zmínit i pozdější rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2023, č. j. 1 As 23/2023 – 21, v němž soud vyložil, že: *„[k]orektiv „včasnosti“ uvedený v § 18 odst. 2 zákona o advokacii slouží pro případy žádostí, které jsou podány například v posledních dnech lhůty pro požadovaný úkon a v nichž poskytnutí požadované služby „včas“ není (za běžných okolností) reálné.“* V bodě [24] Nejvyšší správní soud dodal, že: *„[r]ozhodná je v zásadě toliko lhůta, která zbývá k provedení požadovaného úkonu, nikoliv ta, která již uplynula a která se může lišit v závislosti od druhu požadované právní služby (úkonu).“* Z uvedeného tedy vyplývá, že aby mohla žalovaná vést úvahy o včasnosti podání žádosti, musí při tom zohlednit, kolik dnů zbývá z lhůty k provedení konkrétního úkonu, pro nějž je právní služba poptávána.
52. V případě podání ústavní stížnosti zohledňuje Nejvyšší správní soud nejen rozsah zbývajících lhůt pro podání stížnosti, nýbrž i navazující procesní kroky Ústavního soudu vůči stěžovateli. Tím je zaslání výzvy stěžovateli, aby v rozmezí 30 dnů od jejího doručení doložil Ústavnímu soudu, že je v dané věci procesně zastoupen advokátem. Např. ve výše uvedeném rozsudku ze dne 1. 6. 2023, č. j. 1 As 23/2023 – 21 Nejvyšší správní soud vyložil, že *„[z] usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. I. ÚS 368/22, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost stěžovatelky v řízení, pro které požadovala určení advokáta v nynějším případě, navíc vyplývá, že stěžovatelce byla dne 23. 2. 2022 doručena výzva Ústavního soudu k doložení zastoupení advokátem ve lhůtě 30 dnů. Žalovaná o žádosti stěžovatelky rozhodla dne 4. 3. 2022, tedy tři týdny před uplynutím této lhůty. Tvzení žalované, že případně určený advokát by měl jen sedm dní na přípravu zastoupení, se tedy nepotvrdilo ani následným vývojem. Námitka o nesprávném posouzení včasnosti žádosti o ustanovení advokáta je tedy důvodná.“*
53. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. 6. 2023, č. j. 1 As 23/2023 – 21, zkoumal otázku včasnosti žádosti o určení advokáta, jež byla podána 18 dní před uplynutím lhůty pro podání ústavní stížnosti. Vzhledem k délce zbývajících lhůt se dle Nejvyššího správního soudu zjevně nejednalo o jednotky dnů. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022 – 36, nicméně podotkl, že i v případě zbývajících lhůt, jež spočívala v jednotkách dní, žalovaná v závěru o včasnosti žádosti pochybila, když (vycházející z rozhodovací praxe žalované) *„dokáže žadateli určit advokáta, i když o určení požádal až poslední den lhůty podstatné pro konkrétní případ. Žalovaná tedy při určování včasnosti žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby nepostupuje jednotně, když v jednom případě považuje za včasnou žádost, která byla podána poslední den lhůty, a v jiném případě považuje žádost doručenou sedm dnů před uplynutím lhůty za nedostatečnou pro určení advokáta.“* Sama žalobkyně ve své žalobě odkázala na rozhodnutí ze dne 30. 8. 2023, č. j. 10.01-000405/23-002, kterým jí žalovaná určila advokáta, přestože tato žádost došla žalované dokonce po uplynutí lhůty pro podání ústavní stížnosti. V postupu žalované tak ve shodě s žalobkyní soud spatřuje zřejmou míru arbitrárnosti. Posledně uvedené však bez dalšího neznamená, že by žalovaná nesprávně posoudila otázku včasnosti žádosti žalobkyně ze dne 6. 11. 2023, tak i žádosti ze dne 27. 11. 2023.
54. Co se týče žádosti žalobkyně ze dne 6. 11. 2023, tu žalovaná podle šitku, kterým žádost opatřila ve správním spise, přijala 8. 11. 2023. Doklad o doručení žádosti sice není součástí správního spisu, nicméně žalobkyně dříve než 6. 11. 2023 žádost jistě podat nemohla, proto Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

soud považuje za velmi pravděpodobné, že žádost žalovaná přijala skutečně 8. 11. 2023. Žalobkyně v žádosti uvedla, že napadený rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2023, č. j. 8 As 201/2022 – 41, jí byl doručen 15. 9. 2023. Dvouměsíční lhůta k podání ústavní stížnosti (srov. § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu) tak uplynula dne 15. 11. 2023 (středa). Žalobkyně v žádosti ani kdykoliv během řízení o ní neuvedla, zda ústavní stížnost podala sama, či tak teprve hodlá učinit, současně neuvedla, že by pro případ již podané ústavní stížnosti byla vyzvána Ústavním soudem k odstranění nedostatku povinného zastoupení advokátem. Ze správního spisu vyplývá, že Ústavní soud v průběhu řízení žalovanou vyzval dne 29. 11. 2023 pod sp.zn. II.ÚS 3054/23 ke sdělení, jak bylo o žádosti žalobkyně ze dne 6. 11. 2023 rozhodnuto. Dne 18. 12. 2023 žalovaná Ústavnímu soudu sdělila, že žalobkyni advokáta neurčila.

55. Žalovaná k otázce včasnosti žádosti v rozhodnutí ze dne 29. 11. 2023 s odkazem na rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 23. 8. 2023, č.j. 5 A 41/2022-66 a ze dne 4.5.2023, č.j. 18 A 1/2023-28 uvedla, že žadatelka neuvedla nějaký důvod, proč podává žádost 7 dnů před vypršením dvouměsíční lhůty. Dle žalované za daných okolností nelze objektivně v tak krátké době určit advokáta k poskytnutí právní služby a i pokud by byl advokát určen, pak advokát není schopen v tak krátké době poskytnout žadatelce požadovanou právní službu v požadované kvalitě. Žádosti jsou vyřizovány postupně podle data doručení a případně určený advokát musí mít také dostatečný časový prostor pro převzetí věci, seznámení se s ní, vyhodnocení stavu věci a případné vypracování požadovaného podání. Včasná žádost tedy znamená, že musí být podána s takovým předstihem, aby o ní mohlo být nejen rozhodnuto Komorou, ale také, aby měl určený advokát možnost učinit (vyhotovit a doručit) potřebný, resp. poptávaný úkon a nejednalo se tak o ryzí formální úkon určení advokáta, aniž by byl splněn účel žádosti, kterým je provedení požadovaného právního úkonu v patřičné kvalitě.
56. Městský soud závěry svých předchozích rozsudků o potřebě dostatečného předstihu žádosti před rozhodnutím žalované nijak nespornuje. Poukazuje však na to, že žalobkyně žádost podala k žalované 7 dní před uplynutím lhůty pro podání ústavní stížnosti, což zahrnovalo ještě 5 pracovních dní. Byť se nepochybně jedná o relativně krátkou lhůtu, to samo o sobě podle názoru soudu ještě nečiní žádost žalobkyně jako nikoliv včasnou. Žalobkyně jistě mohla ještě v průběhu řízení o žádosti žalované sdělit, že ústavní stížnost podala, případně i to, že byla vyzvána k odstranění vad v řízení o ústavní stížnosti, a že z toho důvodu trvá potřeba k určení advokáta a prodlužuje se tím i lhůta k učinění poptávané služby. Nicméně i když tak žalobkyně neučinila, soud poukazuje na to, že správní spis kromě korespondence žalované s Ústavním soudem obsahuje toliko žádost žalobkyně ze dne 6. 11. 2023 a rozhodnutí z 29. 11. 2023 o rozsahu dvou stran. Soudu tak není bez dalšího zřejmé, co konkrétního případně bránilo žalované rozhodnout o žádosti žalobkyně v potřebném předstihu před koncem lhůty k podání ústavní stížnosti. Jelikož není dostatečně zřejmé, že by žalovaná skutečně nemohla určit advokáta tak, aby účelně poskytl žalobkyni poptávanou službu, za této situace proto podle názoru soudu neobstojí závěr žalované, že není včasná žádost žalobkyně ze dne 6. 11. 2023 doručená žalované 7 dní před koncem lhůty k podání ústavní stížnosti.
57. Co se týče žádosti žalobkyně ze dne 27. 11. 2023, tu žalovaná podle štítku, kterým žádost opatřila ve správním spise, přijala 30. 11. 2023. Doklad o doručení žádosti sice není součástí správního spisu, nicméně žalobkyně dříve než 27. 11. 2023 žádost jistě podat nemohla, proto soud považuje za velmi pravděpodobné, že žádost žalovaná přijala skutečně 30. 11. 2023.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Žalobkyně v žádosti uvedla, že napadaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2023, č. j. 2 As 174/2022 – 30, jí byl doručen 2. 10. 2023. Dvoutříměsíční lhůta k podání ústavní stížnosti (srov. § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu) tak uplynula dne 2. 12. 2023 (sobota), tj. poslední den lhůty připadl proto na pondělí 4. 12. 2023.

58. Žalobkyně tedy u žalované podala žádost ve lhůtě 4 dní před koncem lhůty pro podání ústavní stížnosti. Byť žalovaná v odůvodnění žalovaného rozhodnutí ze dne 4. 1. 2024 nesprávně uvedla, že do konce lhůty zbývaly jen 2 dny (patrně si neuvědomila prodloužení lhůty s ohledem na den pracovního klidu, na nějž padl konec lhůty), soud je ve shodě se žalovanou toho názoru, že jde o žádost podanou ve zjevně krátké době před koncem lhůty. Takovou žádost již z povahy věci zpravidla nebude možné označit jako včasnou, pro krátkost zbývajících lhůt neumožňuje totiž naplnit účel žádosti, tj. v rozumné době o ni rozhodnout, určit advokáta a posléze učinit zamýšlený úkon (v podrobnostech srov. rozsudky zdejšího soudu z 4. 5. 2023, č. j. 18 A 1/2023 - 28, či z 23. 8. 2023, č. j. 5 A 41/2022 - 66, na něž upozorňovala již žalovaná).

V. Závěr a náklady řízení

59. Žalobkyně požádala žádostmi ze dne 6. 11. a 27. 11. 2023 žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplaty podle § 18c zákona o advokacii. Jelikož se proto nejednalo o případ hrazení odměny advokáta státem ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii, žalobkyně byla povinna dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit za účelem prokázání, zda měla možnost zajistit si poptávanou službu sama, že se bezúspěšně pokoušela oslovit alespoň dva advokáty. Jelikož žalobkyně nic takového nedoložila (dokonce ani netvrdila), nesplnila podmínky pro to, aby jí mohla žalovaná určit advokáta k poskytnutí právní služby za úplaty. Soud se tedy v této otázce ztotožnil se žalovanými rozhodnutími ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002 a ze dne 4. 1. 2024, č. j. 10.01-000592/23-002.
60. Oproti tomu se soud neztotožnil se žalovaným rozhodnutím ze dne 29. 11. 2023, č. j. 10.01-000553/23-002 v otázce včasnosti této žádosti. Soud dospěl k závěru, že žádost podala žalobkyně s předstihem 7 dnů před koncem lhůty k podání ústavní stížnosti, žalovaná však dostatečně přesvědčivě neodůvodnila, proč v této zbývajících lhůt nemohla žalobkyni určit advokáta tak, aby poskytl poptávanou právní službu. V této části je tak žalované rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Přesto tato dílčí vada nemá vliv na výrok žalovaného rozhodnutí o neurčení advokáta. Zákon o advokacii pro vyhovění žádosti totiž vyžaduje kumulativní splnění v něm obsažených podmínek, a tudíž jako důvod k zamítnutí žádosti žalobkyni postačí, pokud žadatel o určení advokáta nesplní i jen jednu z nich (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2023, č. j. 3 As 9/2022-29, ze dne 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023-28). Žalovaná žalobkyni advokáta neurčila pro nesplnění podmínek ze dvou samostatných důvodů, který by jinak obstál každý sám o sobě. Žalované rozhodnutí by proto bylo na místě zrušit pouze tehdy, pokud by pak neobstál ani jeden z těchto důvodů. Již výše se však soud se žalovanou ztotožnil co do závěru o nesplnění podmínky prokázání, zda měla možnost zajistit si poptávanou službu sama dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Tento důvod pro neurčení advokáta tedy obstál, a proto by na věci nic nezměnilo, i kdyby žádost žalobkyně z 6. 11. 2023 případně byla včasná.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

61. Soud se poté ztotožnil se žalovanou v tom, že žádost žalobkyně ze dne 27. 11. 2023 nebyla včasná s ohledem na krátkost zbývajících lhůt k podání ústavní stížnosti.
62. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
63. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalované nevznikly žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti, proto jí soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Soud přiznané osvobození od soudních poplatků kdykoliv za řízení odejme, a to i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Praha 28. listopadu 2024

JUDr. Jaromír Klepš v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.